

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Тетяна ПРОЦЬОМІНЬКО

29 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини,

Міжнародна та європейська економічна інтеграція

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

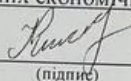
“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, заступник декана з навчальної роботи факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Григорова-Беренда Лариса Іванівна, ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Касьян Світлана Анатоліївна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “28” серпня 2023 року № 1

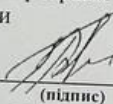
Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Надія КАЗАКОВА

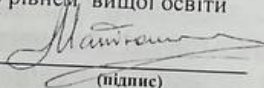
Програму погоджено з гарантими освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за - другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

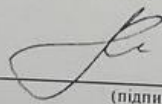

(підпис)

Ігор МАТЮШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “29” серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини;

освітні програми Міжнародні економічні відносини, Міжнародна та європейська економічна інтеграція

Педагогічна (асистентська) практика є обов'язковим компонентом програми професійної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». Педагогічна (асистентська) практика є однією з форм організації освітнього процесу, що спрямована на придбання вмінь професійної педагогічної діяльності, що дозволяє пов'язати теоретичне навчання з практичною діяльністю.

1. Опис педагогічної (асистентської) практики

1.1. **Мета** педагогічної (асистентської) практики – оволодіння студентами основними вміннями та навиками педагогічної діяльності, підготовка студентів до здійснення освітнього процесу, формування у них професійних якостей викладача через включення їх в навчальний процес освітньої установи.

1.2. **Основними завданнями** педагогічної (асистентської) практики є:

- формування загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- формування фахових компетентностей:

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

ФК10. Здатність здійснювати викладацьку діяльність у вищій школі з використанням сучасних методик і технологій, відповідних технік комунікації, із застосуванням соціально-психологічних засад комунікації у групі, принципів та прийомів налагодження продуктивної й етичної взаємодії на рівні «студент-викладач» та «викладач-викладач».

зокрема:

– поглиблення, розширення інтегрування знань з педагогіки вищої школи;

– закріплення знань, умінь і навичок, отриманих студентами в процесі навчання за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини»;

– практичне оволодіння методикою підготовки і проведення різноманітних форм навчального і виховного процесу у вищих навчальних закладах освіти I–IV рівня акредитації;

– оволодіння методикою аналізу навчальних занять, вміннями самоаналізу та самопрограмування;

– розвиток вмінь вести психолого-педагогічні спостереження та аналізувати різноманітні аспекти навчально-виховного процесу в академічній групі;

– застосування сучасних освітніх інформаційних та інноваційних технологій;

– розвиток та самореалізація творчих, педагогічних здібностей;

– формування морально-етичних якостей, культури спілкування та потреби у самовдосконаленні.

1.3. **Характеристика педагогічної (асистентської) практики:**

Кількість кредитів: 5 Загальна кількість годин: 150

Обов'язковий модуль. Семестр: 2 Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

ПРН15. Застосовувати сучасні методики та технології викладання у вищій школі з використанням відповідних технік комунікації, соціально психологічних засад комунікації у групі, принципів та прийомів налагодження продуктивної та етичної взаємодії на рівні «студент-викладач» та «викладач-викладач».

2. Зміст та організація проведення педагогічної (асистентської) практики

На початку практики студенти повинні пройти інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів. На студентів, які проходять практику на підприємстві, поширюється законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Студенти, проходячи практику, зобов'язані: - до початку практики пройти інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки; - до початку практики одержати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників; - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку; - нести відповідальність за виконану роботу; - своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри.

Студент під час проходження педагогічної (асистентської) практики:

- знайомиться із структурою освітньої установи;
- знайомиться з методичним забезпеченням освітнього процесу кафедри;
- складає індивідуальний план роботи в процесі проходження педагогічної (асистентської) практики, який включає навчальну, науково-дослідну, виховну, організаційно-методичну діяльність;
- вивчає зміст, організаційні заходи та форми проведення залікових навчальних занять і виховних заходів;
- знайомиться з інноваційними освітніми технологіями і їх впровадженням у навчальний процес;
- вивчає та аналізує навчально-методичну літературу з рекомендованих дисциплін навчального плану спеціальності «Міжнародні економічні відносини»;
- самостійно розробляє, проводить і аналізує залікові лекційні, практичні та семінарські заняття з обраної навчальної дисципліни спеціальності «Міжнародні економічні відносини» при обов'язковій присутності викладача дисципліни та керівника практики;
- приймає участь в підготовці навчально-методичних і дидактичних матеріалів до обраної навчальної дисципліни спеціальності «Міжнародні економічні відносини» (підготовка

презентацій, кейсів, ділових ситуацій, матеріалів для семінарських занять, складання завдань, тестів тощо);

- вивчає індивідуально-психологічні особливості обраної академічної групи, проводить мікродослідження, складає психолого-педагогічну характеристику студентської групи;
- відвідує заняття магістрантів в рамках педагогічної практики і складає рецензії на їх заняття;
- залучається до організації та проведення комунікативних заходів навчального процесу, науково-дослідницької роботи та організаційно-методичної діяльності кафедри/освітньої установи.

Для організації та проходження практики студентами заочної форми навчання можуть використовуватися ресурси системи дистанційного навчання.

3. Вимоги до баз педагогічної (асистентської) практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності «Міжнародні економічні відносини»;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів. До керівництва практикою студентів від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;
- надання студентам на час практики робочих місць;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, методичною, навчальною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики;
- мати право надавати освітні послуги.

Педагогічна (асистентська) практика проводиться на базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, інших ЗВО Харкова, коледжів, ліцеїв, середніх загальноосвітніх шкіл, з якими укладаються відповідні договори про співпрацю.

4. Вимоги до звіту про педагогічну (асистентську) практику

В процесі проходження практики студент веде Щоденник практики, в якому щодня зазначає свою діяльність. Після закінчення практики заповнений щоденник разом із звітом у встановлений термін подається на кафедру керівнику практики, який переглядає його та складає відгук. У разі відсутності щоденника педагогічна (асистентська) практика не оцінюється (**виключення** – для студентів заочної форми навчання, які проходять практику на випусковій кафедрі).

Загальна форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосереднім керівником від бази практики. Звіт має містити: відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Детальні вимоги з підготовки та захисту звітної документації наведені у навчально-методичних виданнях:

1. Григорова-Беренда Л.І. **Педагогічна (асистентська) практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2023. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655>

2. **Педагогічна (асистентська) практика: програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини»** / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 56 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16023>

5. Підведення підсумків педагогічної (асистентської) практики

Після завершення терміну практики студенти звітують про виконання програми та завдань. Форма звітності студента за практику - це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

Звіт разом з іншими документами (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та завдань, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями кафедри міжнародних економічних відносин.

Звіт захищається студентом на звітній конференції у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: факультетський керівник практики, керівники від кафедри, керівники від бази практики (у разі можливості) та інші. Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених цією програмою практики.

Студента, який не виконав програму практики, відраховують з Університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданнях вчених рад факультетів.

За результатами практики факультетський керівник практики надає звіт завідувачу виробничої практики Навчального центру практичної підготовки і працевлаштування Управління якості освіти у строк, установлений наказом проректора з науково-педагогічної роботи.

6. Критерії оцінювання результатів педагогічної (асистентської) практики

Звіт з практики захищається студентом на звітній конференції та/або на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин.

Захист звіту з педагогічної (асистентської) практики студентів оцінюється сумою балів, набраних здобувачем вищої освіти, за кожний вид навчальної діяльності, а саме:

- **за навчальну роботу** (враховується кількість і якість проведених лекцій, семінарських занять, застосування сучасних форм і методів навчання, навчальних технологій);
- **за науково-дослідницьку роботу** (враховується кількість і якість проведених мікродосліджень, використання сучасних методик, дотримання вимог до оформлення роботи);
- **за організаційно-методичну діяльність** (враховується ознайомленість з роботою методичних об'єднань, планами роботи кафедри, тематикою науково-методичних семінарів та їх присутність в роботі).

Захист звіту з педагогічної (асистентської) практики студентів оцінюється за наступними критеріями:

90 – 100 балів (відмінне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків) – студент логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт та щоденник представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, звіт захистив без зауважень, характеристика від керівників практики відмінна, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

80 – 89 балів (виконання завдань практики вище середнього рівня та наявність позитивних відгуків) – студент аргументовано викладає матеріал; має практичні навички,

звіт та щоденник представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце незначні похибки і зауваження, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівників практики позитивна.

70 – 79 балів (в цілому вірно виконання завдань практики з певною кількістю суттєвих недоліків) – студент звіт та щоденник представив з запізненням, в звіті розкрито більшість питань, індивідуальне завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на гідному рівні, характеристику одержав позитивну.

60 – 69 балів (непогано виконано завдання практики, але зі значною кількістю недоліків, відгуки на практику містять низку зауважень) – студент звіт та щоденник представив з запізненням, відповіді на запитання практичного характеру виявляють неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання індивідуального завдання носить формальний характер, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, характеристика від керівників практики в цілому задовільна.

50 – 59 балів (виконання завдань практики задовольняє мінімальним критеріям, відгуки на практику містять значну кількість зауважень) – студент непереконливо відповідає, звіт та щоденник представив з запізненням, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано формально, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту невпевнений у відповідях, не має твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, характеристика від керівників практики задовільна.

1 – 49 балів (виконання практики не відповідає вимогам програми, відгуки від керівників на практику студента негативні) – студент не представив звіт та щоденник або представив звіт та щоденник з запізненням та не відповідає на питання щодо бази практики, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані, відгуки керівників про проходження практики негативні.

7. Методи контролю та схема нарахування балів

Під час оцінювання звіту з практики обов'язково враховується оцінка - характеристика керівника від бази практики (до 50 балів), вчасність представлення до захисту звітної документації, охайність її оформлення та повнота й правильність виконання завдань (до 40 балів), вміння презентувати та захистити свої практичні надбання (до 10 балів).

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту» – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.
4. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
5. Григорова-Беренда Л.І. **Педагогічна (асистентська) практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2023. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655>
6. **Педагогічна (асистентська) практика:** програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 56 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16023>

9. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажору освітній процес в університеті здійснюється відповідно наказу ректора за дистанційною формою навчання, а саме: практика проходить в імітаційній формі дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655>) з використанням Zoom-конференцій.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам надається можливість захистити звіт в комісії на платформі Zoom та скласти залік з обов'язковим використанням платформи Moodle в дистанційному курсі «Педагогічна (асистентська) практика» (режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655>), в який надсилаються звітні документи з практики.